

Din Patrimoniul Memorialului Ipotești – „Notele asupra vieții lui Eminescu de la Dr. Hynek”, transcrise de Calipso Botez, cu un comentariu al lui Corneliu Botez

Doctorul Hynek din Botoșani îi trimetea lui Corneliu Botez, pe 24 martie 1909, o scrisoare, din care acesta prelua mai multe informații: caracterizarea tatălui și mamei poetului – la pag. 3 și 35; componența familiei – la pag. 38; datinile respectate de Eminovici – pag. 46; colegii de școală și locuința lui Eminescu la Cernăuți – pag. 48-49; fuga lui Eminescu de la Cernăuți – pag. 54.

Doctorul Hynek făcuse parte, alături de doctorii Ștefanovici și Haynal, din consiliul medical care fixase pe 26 mai 1887 „conducerea imediată” a lui Eminescu „la stabilimentul Breslauer din Viena” și la care făceau referire 60 de semnături ai adresei către Consiliul general de județ, prin care solicita, în data de 27 mai 1887, un ajutor financiar pentru Poet.

„Amic al familiei”, sau „vechiu amic al familiei”, cum îl numește Corneliu Botez, relațiile doctorului cu familia Eminovici și cu Eminescu sunt prea puțin cunoscute sau puțin vizibile. Mamei Eminescu amintește despre el, tot într-o scrisoare către Corneliu Botez, în contextul Dumbrăvenilor: „Doctor de casă era Holtztreger, străbunul colegului D-tale, Alexandru Frank, tot prezident prin Moldova. Mama tatei lui Alexandru Frank, era fata D-rului Holtztreger și soră cu mama D-rului Hynek din Botoșani”. Probabil, Hynek și Eminovici se cunoșteau încă de la Dumbrăveni. Tot doctorul Hynek îi eliberează lui Eminovici un certificat de vaccinare pe numele lui Ilie.

În Botoșani, Dr. Artur Hynek era o persoană, în mod evident, cunoscută. În 1898, adunarea deputaților vota proiectul de lege prin care „spitalul de copii «Filantropia» din orașul Botoșani se declara persoană civilă”. Raportorul, N. Enășescu, se adresa deputaților: „D-lor deputați, în orașul Botoșani, din inițiativă privată și sub patronajul mai multor d-omne, s'a înființat un spital pentru căutarea copiilor bolnavi, fără distincțiune de religiuine, și pus sub direcțiunea medicală a d-lui doctor Artur Hynek, care, într'un mod cu totul desinteresat, aduce servicii acestui spital” (Monitorul Oficial din 28 aprilie 1898). Dr. Hynek a fost și membru al diverselor societăți. Numele lui e în lista membrilor și acționarilor Băncii Botoșănene Române S.A. (Monitorul Oficial din 30.11.1910; Compas. Anuar Român pentru Finanțe. 1923-1924. Anul II, Cluj), uneori semnând de conform cu originalul, alături de V. Isăcescu (Monitorul Oficial din 23.12.1909) sau prezidând ședințele (Monitorul Oficial din 28.01.1911); figurează pe listele eligibile pentru senat pe anul 1913 (Monitorul Oficial din 16.11.1912), pe anul 1915 (Monitorul oficial din 20.11.1914); dr. Hynek face parte din senat, alături de Ioan Cristea Goilav (Monitorul Oficial din 07.06.1918); „subscrie 10 acțiuni, adică lei 5000” la Constituirea

Societății anonime pentru comerț și industrie Botoșani (Monitorul Oficial din 03.10.1918); contribuie la constituirea „Societății anonime pe acțiuni «Florida», fabrica de gulere, manșete, cămăși și orice fel de lingerie” cu 10.000 lei, fiind și membru în consiliul de administrativ al acesteia; face parte din Societatea Anonimă Teatrul Mihai Eminescu Botoșani, contribuind cu suma de 4.000 lei (Monitorul Oficial din 04.03.1915) etc.

„Dr. Hynek (Arthur), proprietar din Botoșani” este numit, „prin gratia lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României”, printre „membrii ai Ordinului Steaua României” în gradul de Ofițer (Monitorul Oficial din 28.06.1913).

După cum reiese din donațiile făcute Facultății de medicină și Farmacie din Cluj, doctorul Hynek deținea și o impresionantă bibliotecă: Anuarul Universității din Cluj pe anii școlari 1925/26 și 1926/27 (Cluj, 1928) menționa: „sporul principal îl constituie biblioteca regretatului Dr. Hynek din Botoșani”; iar „o parte foarte prețioasă a bibliotecii (...) a trecut pe seama bibliotecii de Istoria Medicinii” (*Boabe de grâu*, nr. 6 din 1936).

„Notele asupra vieții lui Eminescu de la Dr. Hynek”, transcrise de Calipso Botez, cu un comentariu al lui Corneliu Botez, se păstrează astăzi în Fondul Documentar Ipotești.

Ala Sainenco,
Memorialul Ipotești

„Note asupra vieții lui Eminescu de la Dr. Hynek

G. Eminovici, tatăl lui Eminescu, după ce a fost moșier un șir de ani împreună cu Năstase Enacovici ca administrator la moșia Dumbrăveni a lui Balș, dispunând de un mic capital a cumpărat o porțiune de vreo 300 fălci – din moșia răzășească Ipotești – din județul Botoșani, locul de naștere al poetului, pe care a avut-o timp de vreo 30 de ani până la moartea saîntâmplată în vremea războiului (aproximativ în 1877).

Pe mama poetului o chema Raluca, o femeie așezată și blajină, care a încetat din viață cu vreo opt ani înainte de soțul ei, fiind în vârstă de vreo 60 de ani. Din viețuirea lor a avut vre-o 11 copii, după vârstă și anume în ordinea următoare (cam aceștia): 1) Șerban, care a studiat Dreptul și Medicina în Praga, 2) Nicu, care a studiat filosofia și Dreptul în Transilvania (probabil Cluj) om f. învățat și inteligent, 3) George, 4) Ilie, 5) Matei (Căpitanul Eminescu care trăiește), 6) Mihai, 7) Aglaea, 8) Enrieta și încă vre-o câțiva, morți astăzi.

Nicu a murit nebun, cam vre-o 25 ani, dintr-un sifilis, fiind în cura D-rului Isac medicul primar al Spitalului Sf. Spiridon din Botoșani.

Eminovici, tatăl, a murit în vârstă de vre-o 68-72 ani. Era un om cu ochi căprui, înalt, robust, cu obrazul rumen, purtând numai mustăți, totdeauna îngrijit îmbrăcat. Om foarte vioiu, spirit mușcător, având un strașnic talent de imitație a voci și a mișcărilor (imita pe cepelegi, gângavi,

boieri cu tabeturi și alte de asemenea tacâmuri cu extremă iscusință). *Avea o memorie fenomenală. Cunoștea în perfecție și cu toate amănuntele viața oamenilor însemnați din țara Moldovei, din care bună-parte s'a scurs în Muntenia dimpreună cu toată genealogia neamului lor. Avea o colecție mare de scrieri vechi românești și cunoștea bine istoria țării și avea darul vorbirii și era așa de mare talent de a povesti, că ai fi lăsat din mână cel mai interesant roman ca luni întregi să îl ascuți. Avea un glas sonor, musical și vorbea o limbă românească atât de curată și aleasă, în cât nu-i puteai găsi asemuitate. Cunoștea în perfecție limba germană, polonă și rusă. Îi plăceau mult petrecerile, dar nu era pătimaș de chefuri. Era ceremonios atrăgea prin firea lui sociabilă pe prieteni la Ipotești, unde-i ospăta și primea bine mai ales la sărbători mari ca la Înviere, când îi ducea pe toți la biserica din sat, unde f. evlavios asculta slujba.*

Poetul Eminescu de mic și el era f. iubitor de istoria neamului. Prin 1861-62, în vârstă între 11-12 ani l'au trimis părinții la liceul din Cernăuți, după cum trimisese acolo pe rând și pe ceilalți frați ai lui mai mari. Directorul liceului, Ștefan Wolf, când l'a vedut pe micul Mihai a exclamat: Și acesta tot Eminovici! (Din cauza numărului mare de frați aduși în școala lui). Eminescu toată vremea în școală în loc să urmeze lecțiile, cetea pe ascuns scrieri de literaturăși mai ales istorie română, iar colegii de multe ori îl puneau să le istorisească și lor ceea ce citea. Resultatul a fost, se înțelege, notele rele la învățătură. Era totuși iubit și apreciat de Aron Pumnul, profesorul de limba română, și de Lewinsky, prof. de istorie de multă valoare, care mai târziu a trecut din Cernăuți la Liceul Maria Tereza (Theresianum) din Viena.

Însuși Eminescu, nemulțumit atât de roadele ce culegea în școală, cât și de felul de hrană ce i se dădea la gazda unde era în pensiune, fugi din școală. Dânsul plecă pe jos până la Mihăileni; cum însă nu putea trece granița fără bilet de circulație, dânsul s-a pitit sub inima uneia din hărăbalele mari cu mărfuri, care circulau prin țară în acele vremi, și astfel trecu granița fără a fi observat. Cum ajunse la Ipotești tot pe jos la părinți, tatăl îi administră o zdravănă corecție și-l expedie din nou la școală, de unde peste scurtă vreme fugi iar și în mod definitiv.

Eminescu a fost coleg de școală cu B. Misir, Dr. A. Manea, Em. Manea, Johan Manea, Gr. Goilav, B. Goilav și Dr. Hynek, toți din Botoșani, iar cu aceștia din urmă ședea alături în aceeași bancă. El sta în gazdă împreună cu Drul Ștefanovici din Botoșani, care însă era într'o clasă superioară și încă cu câțiva elevi la oarecare Dzierzeck în Cernăuț, liceul fiind externat. Acesta își avea casa în mijlocul unei grădini, iar micii elevi ce ținea în gazdă, printre care și Eminescu se furișau noaptea din casă și furau fructele din grădină până când Dzierzeck punându-se la pândă i-a prins. Atunci ei de ciudă se sculară noaptea și ducându-se la fereastra lui strigară cu glas de ventrilog ca dintr-o pivniță: Pani Dzierzeck! Pentru a-l necăji și speria, făcându-l să creadă că vin tâlharii (ca să-i fure fructele).

Amănunt:

Eminescu ca și ceilalți frați semănau mai mult cu mama lor la fizic, iar la deșteptăciune cu tatăl lor. De mic copil Eminescu cunăștea perfect lb. Germană. Îi plăcea și lui la vârsta de 8 ani să se joace cu mingea și zmeul ca alți copii de aceeași vârstă.

Nu se împăca prea bine cu familia lui – se feria chiar de dânsa Cu mare greu prin 70-71 a pus mâna pe el și l'a determinat să-și continue studiile mai întâi în Viena și apoi în Berlin – studii pe care nu le-a terminat. (Cu alte cuvinte a fost cam derbedeu – nota mea, Calypso)

Cu câțiva ani înainte de a muri (85-86) Eminescu a fost adus în Botoșani unde l-a ținut și îngrijit sora sa Enrieta într-o căsuță ce acum nu mai există, fostă în ograda caselor de azi a Dlui N. Boldur Epureanu. Aci l'a vizitat și Drul Hyneck de la care am primit aceste date, și intim al familiei, și care îmi afirmă că era deja idiotisat.

Tot cam în acel timp s'a dat serbarea organizată de un comitet de Botoșăneni, și s-a strâns suma de 700 lei. Acești bani s'au încredințat Dlui Em. Leonescu, profesor și casierul unui joc de economie din localitate ca să-i dea lui Eminescu câte 100 lei lunar. Eminescu venea regulat la 1 a fiecărei luni la zisa societate și cu o atitudine f. umilită își cerea acea pensiune.

Înainte de a muri a mai primit o subvenție și de la Consiliul Județian în urma stăruințelor cetățenilor și în temeiul unei petițiuni adresată de cetățeni Consiliului și prin care se immortalisau meritele lui. În privința datelor acestor ajutoare acordate lui Eminescu, urmează a face încă cercetări pentru a le stabili exact.

La 18 oct. '75 G. Eminovici e proclamat membru al Consiliului General din Botoșani prin procesul verbal al Consiliului din acea zi."

Transcriere text: Mihaela Anițului,
Memorialul Ipotești

precabile pe pământ la Ipotești
 unde a rămas în primăria
 mea alături de soțului său,
 la serviciu, când în anul
 1861 în războiul din Crimeea
 rudi și colivios amândoi
 slujba.

Partea următoare de viață a
 era în război de istorie ucident.
 Din 1861-62, în vîrstă de
 11 ani, l-au trimis pentru
 la liceul de la Curtea, după
 cum trimisese să se ducă să
 în se cîștăiește pe a se
 mare mare. Directorul liceului
 Ștefan Wolf, căruia l-a
 redat pe unii Mihail și
 s'clama: și acesta, dar
 în urmărire! (din cauza unuia
 din părinți sărăciți în)

în urmărire, astfel, ca să
 săvîrșească din cele literare
 și științifice, altele istorie română
 în calitățile de multe ori, el
 purtau și la istoria și
 la care se citea rezultate
 a fost, se înțelege, ustelire
 la învățătura. Era talent
 înalt și speranță de
 Aron Dumanul, profesor de
 lb. rumană, și profesor
 de Lewinsky profesor de istorie
 de multe valoare, care
 tîrziu a trecut din Curtea la
 liceul și Maria Reșca (Theo-
 stianuș) din vîrstă
 pentru Dumanuș amândoi
 atât de rădăci și culpe în
 școală, că și de felul de
 mare eric și dădea la școală

rudi era a fost în urmărire,
 din școală. Căci în anul
 pleas pe școală pentru la
 Mihailuș, care într-o
 parte ține gîndu-și să
 de circulație, din anul de
 pînă sub unuia ucident
 din hărăzabile mare ca
 unuia, care circula în
 țară în acele vremuri
 artă și ține gîndu-și să
 a și observat. Căci după
 în Ipotești și în Ipotești
 în administrație și administrație
 corație și l'afecția din
 nou la școală, de unde
 pe se vede și se vede
 iar și un unu deșințit,
 în urmărire a fost calitățile
 de școală ca B. Pătruș
 și A. Mașuș, și A. Mașuș
 Ștefan Mașuș, și Ștefan
 și Ștefan și Ștefan și Ștefan
 tot de Ipotești, care
 căruia din vîrstă, și care
 eliberat mare și mare
 El sta în gîndu-și să
 cu Doul Ștefanuș și
 de Ipotești, care într-o
 era într-o clasă superioară
 și încă în căruia el
 la orele de Ștefan
 și Ștefan, liceul fiind
 externat. Acesta era
 avea casa în curtea
 mare și mare, care într-o
 el și de Ștefan și Ștefan

pentru care în urmărire și
 furisau noaptea din casa
 fără să se vadă în ziua
 pînă când Ștefanuș
 venindu-se la pînă și a
 prius. Ștefan și de unde
 se sculau noaptea și ducându-se
 la școală în urmărire cu
 glas de noaptea și la director
 pentru: pînă Ștefanuș
 pentru a-l necesa și Ștefan
 și Ștefan și Ștefan și Ștefan
 în Ștefanuș și Ștefanuș
 Anianuș și Ștefanuș
 în urmărire ca și cîștăiește
 pe se vede și se vede
 cu unuia lor de Ștefanuș, care
 de Ștefanuș ca și Ștefanuș
 perfect lb. germană.
 Și plăcea și la Ștefanuș
 de Ștefan și Ștefan și Ștefan
 și Ștefan ca și Ștefanuș
 aceluși vîrstă.
 în se împăca pe se vede
 cu familia lui și Ștefanuș
 de Ștefan. Căci Ștefanuș
 pînă 70-71 a putut învăța pe
 și Ștefanuș și Ștefanuș și Ștefanuș
 studiile mare într-o vîrstă
 și Ștefanuș și Ștefanuș și Ștefanuș
 care un lb. a terminat.
 (cu alte cuvinte a fost
 care de Ștefanuș și Ștefanuș
 calitățile)